

Doing Business

Autor: **Szymon Chrupczalski**

W opublikowanym 20 października przez Bank Światowy raporcie [Doing Business](#) na 2012 r. Polska zajęła 62. miejsce na 183 kraje uszeregowane pod względem łatwości prowadzenia biznesu. Podobnie jak w przypadku [Indeksu wolności gospodarczej Fundacji](#)

[Heritage](#) i [Dnia Wolności Podatkowej](#) pozycja Polski w rankingu Banku Światowego od lat jest stabilna, co oznacza brak istotnych zmian w przepisach i brak fundamentalnych reform.

Według aktualnej metodologii Banku Światowego, Polska zanotowała spadek o 3 pozycje z 59. miejsca w ubiegłym roku. Nie wynika to z nowych utrudnień, lecz z utrzymywania *status quo* w kilku istotnych obszarach regulacji działalności gospodarczej i [reformach](#) przeprowadzanych wolniej i na mniejszą skalę niż w innych krajach, przez co Polska odstaje od światowego trendu.

Pierwsze miejsca w [rankingu](#) zajmują Hongkong, Singapur i Nowa Zelandia, listę zamykają kraje Afryki Środkowej. Zestawienie wybranych krajów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wybrane kraje w rankingu *Doing Business* wg nowej metodologii

Państwo	Miejsce w 2012 r.	Miejsce w 2011 r.
Singapur	1.	1.
Hongkong	2.	2.
Nowa Zelandia	3.	3.
Stany Zjednoczone	4.	4.
Dania	5.	5.
Norwegia	6.	7.
Wielka Brytania	7.	6.

Arabia Saudyjska	12.	10.
Szwecja	14.	9.
Gruzja	16.	17.
Niemcy	19.	19.
Japonia	20.	20.
Litwa	27.	25.
Rwanda	45.	50.
Kazachstan	47.	58.
Bułgaria	59.	57.
Polska	62.	59.
Ghana	63.	60.
Białoruś	69.	91.
Chiny	91.	87.

Źródło: opracowanie na podstawie: <http://www.doingbusiness.org/rankings>.

Co mierzy *Doing Business*?

Łatwość prowadzenia biznesu nie oznacza braku regulacji — nawet w najbardziej wolnorynkowej gospodarce będą istniały często złożone i skomplikowane przepisy normujące zachowania podmiotów. Podstawą systemu regulacji jest prawo własności, dzięki któremu każdy człowiek, niezależnie od majątku, rasy, płci i wykształcenia, może w sposób bezkonfliktowy i dobrowolny współpracować z innymi ludźmi i korzystać z bogactwa, jakie przynosi wszystkim kapitalizm.

Otoczenie prawne sprzyjające biznesowi oznacza zatem funkcjonowanie całego systemu zrozumiałych, spójnych, dostosowanych do zmieniających się warunków rynkowych i egzekwowanych norm. Dobre regulacje to takie, które umożliwiają każdemu nabywanie własności i w pełni ją chronią, pozwalają rozwiązywać spory w jasny, szybki i przewidywalny sposób, zapewniają bezpieczeństwo umów i zabezpieczają przed oszustwami. W dzisiejszym świecie twórcą regulacji jest w przeważającej mierze rząd i instytucje publiczne, ranking *Doing Business* bada więc efektywność rządów w tworzeniu i narzucaniu ram funkcjonowania rynku.

Metodologia *Doing Business* opiera się na badaniach przeprowadzonych w latach 80. przez peruwiańskiego ekonomistę, Hernando de Soto, który m.in. w

książce *Tajemnica kapitału* w błyskotliwy sposób opisał procedury i koszty związane z założeniem i prowadzeniem działalności gospodarczej w krajach uważanych za kraje Trzeciego Świata. Osobiste przejście przez cały proces, od założenia firmy do jej rozwiązania, daje pełny wgląd w przepisy i praktyki ich stosowania. Ranking uwzględnia 11 głównych obszarów regulacji biznesowych.

Tabela 2. Wskaźniki składające się na ranking *Doing Business*

Start firmy	Rozwój firmy	Działalność	Upadłość
<ul style="list-style-type: none"> • Założenie firmy (minimalne wymagania kapitałowe, procedury, czas i koszty) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nabycie nieruchomości (procedury, czas i koszty) • Uzyskanie kredytu (system informacji kredytowej, prawa dotyczące zastawu) • Ochrona inwestorów (ujawnianie i odpowiedzialność w transakcjach z podmiotami powiązanymi) • Dochodzenie praw z umowy (procedury, czas i koszty niezbędne do rozwiązania sporu gospodarczego) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdobycie zezwoleń na budowę (procedury, czas i koszty) • Podłączenie elektryczności (procedury, czas i koszty) • Płacenie podatków (płatności, czas i całkowita stopa opodatkowania) • Handel zagraniczny (dokumenty, czas i koszty) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakończenie działalności – upadłość (czas, koszty i stopa odzyskanego kapitału)

-
- Zatrudnianie pracowników
-

Źródło: opracowanie na podstawie:

<http://www.doingbusiness.org/~media/FPKDM/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB12-FullReport.pdf>.

Tegoroczny ranking wyjątkowo nie uwzględnia regulacji zatrudniania pracowników, zawiera natomiast nowy wskaźnik: podłączenie elektryczności. Wyniki są zaskakujące, szczególnie w przypadku krajów o dobrze rozwiniętej infrastrukturze; np. w Kanadzie, która jest sklasyfikowana na 13. miejscu w rankingu i która szczyci się probiznesowymi regulacjami, podłączenie linii elektrycznej wymagało zastosowania 8 różnych procedur i trwało 168 dni, co daje 156. miejsce na świecie w tej kategorii.

Czego nie mierzy *Doing Business*?

Ranking jest budowany na podstawie danych pochodzących z badań ankietowych, czasami po dodatkowej weryfikacji. Są one jednak subiektywnymi osądami — ankietowani eksperci mogą nie uwzględniać wszystkich procedur lub błędnie oceniać czas potrzebny, by dopełnić określonych obowiązków. Ponadto badania mają ograniczony zasięg geograficzny — koncentrują się na stolicach i największych miastach, co w przypadku niektórych krajów może nie być reprezentatywne. Oprócz tego jako formę działalności gospodarczej przyjmuje się spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością albo jej najbliższy odpowiednik, przez co pomija się regulacje dotyczące np. jednoosobowej działalności gospodarczej.

Oczywiście *Doing Business* nie jest przewodnikiem dla inwestorów pragnących ulokować swój kapitał za granicą. W szczególności nie pokazuje bezpieczeństwa i stabilności politycznej, poziomu korupcji, stanu infrastruktury *etc.* (np. kapitał jest lokowany w Chinach z powodu taniej siły roboczej, pomimo że prowadzenie działalności gospodarczej odbywa się pod czujnym okiem partii komunistycznej).

Biznes po polsku

Autorzy raportu chwalą Polskę za wprowadzanie kilku reform rocznie, ułatwiających prowadzenie biznesu. Obniżenie minimalnego kapitału wymaganego do założenia spółki z o.o. z 50 000 zł do 5 000 zł w 2010 r. jest zdecydowanym krokiem, lecz spodziewana likwidacja biurokracji nie nastąpiła — założenie spółki z o.o. obecnie wymaga zastosowania 6 procedur i trwa 32 dni, co daje Polsce daleką 126. pozycję w świecie; nawet zapowiadana możliwość rejestracji spółki online od 2012 r. nie zmniejsza liczby procedur. W krajach OECD średnia to 5 procedur i 13 dni. W metodologii *Doing Business* zabrakło też specyfiki funkcjonowania urzędów w mniejszych miejscowościach — obligatoryjne przesyłanie dokumentów pocztą polską potrafi wydłużyć proces rejestracji spółki o kilka tygodni, a drobne błędy formalne, które są tym częstsze, im bardziej złożony proces rejestracji, wydłużają czas o kolejne tygodnie. Nic dziwnego, że niektórym przedsiębiorcom rejestracja spółki zajmuje kwartał albo dłużej.

Uzyskiwanie pozwoleń na budowę w Polsce należy do najtrudniejszych na świecie — wymaga zastosowania 30 procedur i trwa 301 dni, co daje 160. pozycję na 183 kraje. Stopień skomplikowania i długotrwałość procedur w oczywisty sposób przekłada się na jakość infrastruktury: budynki bardzo często są błędnie zaprojektowane i wykonane, regulacje nie chronią w należyty sposób właścicieli sąsiednich nieruchomości, częstym widokiem są niedokończone budowy i puste nowe budynki, które nie mogą zostać oddane do użytku z powodów formalnych. Preregulowanie ma też ogromne oddziaływanie psychologiczne — zdejmuje poczucie odpowiedzialności z właścicieli oraz inwestorów i w razie konfliktu pozwala się zasłonić setkami stron dokumentacji opatrzonej pieczęciami dziesiątek urzędów.

Wskaźnik badający podłączenie linii elektrycznej dał Polsce 64. miejsce, największą trudnością była cena takiej usługi (26 000 USD).

[Nabycie nieruchomości](#) wymaga zastosowania 6 procedur i — z pominięciem długotrwałego wpisu do ksiąg wieczystych — zamyka się w ciągu kilkunastu dni. Pełna digitalizacja ksiąg wieczystych według zapowiedzi powinna się zakończyć w 2013 r., co ma skrócić czas oczekiwania na wpis, potem przewidywana jest możliwość składania wniosków o odpis i o wpis przez internet. Dlaczego tak oczywiste rozwiązania są wprowadzane tak późno, skoro prowadzenie ksiąg wieczystych może być niezmiernie dochodowym biznesem?

Przez lata brak szybkiego i bezpośredniego połączenia między sądem a notariuszami umożliwił oszustom wielokrotną sprzedaż tej samej nieruchomości.

Wysokie 8. miejsce w rankingu przyznano za regulacje dotyczące [procedur i rejestrów kredytowych](#) — tak dobra ocena jest m.in. wynikiem działalności [Biura Informacji Kredytowej](#).

Pod względem ochrony inwestorów Polsce przyznano 46. miejsce. Ten wskaźnik ma pokazać stopień ochrony udziałowców mniejszościowych przed niekorzystnymi rozporządzeniami majątkiem spółki — w raporcie *Doing Business* była to próba zakupu środków transportu od podmiotów związanych z zarządem po cenach wyższych niż rynkowe.

Płacenie podatków w Polsce jest nadal bardzo uciążliwe, a sama stopa opodatkowania wysoka, co przełożyło się na 128. miejsce w tej kategorii. Dotychczasowe reformy pozwoliły na zmniejszenie czasu potrzebnego na dopełnienie formalności do 296 godzin rocznie (z 418 w 2009 r.) i zmniejszenie liczby płatności do 29 (z 40 w 2010 r.). Realna stopa opodatkowania wynosi 43,6%. Metodologia raportu nie pozwala zawrzeć kilku istotnych utrudnień polskiego systemu podatkowego — kontroli skarbowych, wzmożonych np. wskutek donosów czy — na co obecnie skarżą się przedsiębiorcy — wówczas, gdy w budżecie państwa brakuje pieniędzy.

Raport *Doing Business* obala też mit o wysokim opodatkowaniu w państwach skandynawskich — oprócz Szwecji, gdzie realna stopa opodatkowania wynosi 52,8% (która może być jednak niższa w przypadku eksporterów), w pozostałych krajach jest ona mniejsza niż w Polsce (np. w Danii — 27,5%), a płacenie podatków nieporównywalnie prostsze (np. w Norwegii są tylko 4 płatności rocznie, co zajmuje 87 godzin).

Handel zagraniczny jest dostosowywany do wymogów UE — w rankingu daje to Polsce 46. miejsce. Rozwiązywanie sporów gospodarczych (68. miejsce) w Polsce jest wyjątkowo czasochłonne (badana w rankingu sprawa toczyła się ponad 2 lata), podobnie jak procedury upadłościowe (3 lata), pomimo niemal corocznych drobnych reform, z kapitału firmy udaje się odzyskać niewiele ponad 30%, a pierwszeństwo mają należności podatkowe.

Ranking *Doing Business*, mimo swoich niedoskonałości, jest dobrym narzędziem oceny jakości rządów państw — skoro władze niemal w całości zmonopolizowały tworzenie prawa i regulacji rynkowych, niech tworzą je tak, aby

zapewnić sobie stabilnie rosnące zyski z podatków przez następne dziesięciolecia. Do tak postawionego celu prowadzi tylko jedno rozwiązanie — przyjęcie zasad wolnego rynku i oparcie regulacji na prawie własności prywatnej.